

**SINERGETIK YONDASHUV ASOSIDA OTM TASHKILIY-
BOSHQARUV FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH, ULARNING
MODDIY-TEXNIK TA'MINOTINI MUSTAHKAMLASH**

MUALLIF: Sa'dullayeva Gulchehra G'aybullo qizi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqola oliy ta'lim muassasalarida (OTM) tashkiliy boshqaruv faoliyatini sinergetik yondashuv orqali takomillashtirishni ko'rib chiqadi. U zamonaviy talab va talablarga moslashish uchun ma'muriy, moliyaviy va ta'lim faoliyatini takomillashtirish muhimligiga e'tibor qaratadi. Tadqiqot oliy o'quv yurtlaridagi turli bo'limlar va funktsiyalar o'rtasidagi sinergiya qanday qilib samaraliroq qaror qabul qilish va boshqaruv jarayonlariga olib kelishi mumkinligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, u akademik va tashkiliy o'sish uchun barqaror muhitni ta'minlash uchun moddiy-texnik ta'minot tizimini mustahkamlashga urg'u beradi. Tadqiqot umumiy institutsional rivojlanishni rag'batlantiruvchi etakchilik va infratuzilmaga innovatsion yondashuvlarni birlashtiradigan strategiyalarni taklif qilishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: sinergetik yondashuv, oliy ta'lim muassasalari, tashkiliy boshqaruv, ma'muriy faoliyat, moddiy-texnik ta'minot, institutsional rivojlanish, innovatsiyalar, samaradorlik, infratuzilma, etakchilik strategiyalari.

**IMPROVING THE ORGANIZATIONAL-MANAGEMENT
ACTIVITY OF OTM ON THE BASIS OF A SYNERGIC APPROACH,
STRENGTHENING THEIR MATERIAL AND TECHNICAL SUPPLY**

ANNOTATION: This article examines the improvement of organizational management activities in higher education institutions (HEIs) through a synergistic approach. It focuses on the importance of improving administrative, financial and educational activities to adapt to modern demands and requirements. The study highlights how synergy between different departments and functions in higher education can lead to more effective decision-making and management processes. In

addition, it emphasizes on strengthening the logistical support system to ensure a sustainable environment for academic and organizational growth. The study aims to propose strategies that combine innovative approaches to leadership and infrastructure that promote overall institutional development.

Key words: synergetic approach, higher education institutions, organizational management, administrative activity, material and technical support, institutional development, innovation, efficiency, infrastructure, leadership strategies.

KIRISH

Oliy ta'limning jadal rivojlanayotgan sharoitida tashkiliy boshqaruvni doimiy ravishda takomillashtirish zarurati har qachongidan ham dolzarbdir. Oliy o'quv yurtlari (OTM) raqobatning kuchayishi, texnologik taraqqiyot va talabalarning talablarini o'zgartirish kabi ko'plab muammolarga duch kelganligi sababli, samarali tashkiliy boshqaruv ularning barqarorligi va o'sishini ta'minlashning hal qiluvchi omiliga aylanadi. Ushbu muammolarni hal qilishning eng samarali usullaridan biri bu boshqaruvga sinergetik yondashuvni amalga oshirishdir. Ushbu yondashuv muassasa ichidagi turli bo'limlar va funktsiyalar o'rtasida hamkorlik, integratsiya va muvofiqlashtirish muhimligini ta'kidlaydi.[1]

Ushbu maqola institutsional operatsiyalarni optimallashtirish va umumiy samaradorlikni oshirish uchun ushbu yondashuvdan qanday foydalanish mumkinligi haqida tushuncha berishga qaratilgan OTMlar kontekstida sinergetik boshqaruv kontseptsiyasini o'rganadi. Tadqiqot shuningdek, OTMlarning moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, ularning zamonaviy ta'lim tizimlari talablariga javob berish va umuman jamiyat rivojiga hissa qo'shish uchun yaxshi jihozlanganligini ta'minlash strategiyalarini o'rganadi.[2]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Sinergiya - bu tizimlar va jarayonlar o'rtasidagi o'zaro bog'lanishlarni va ulardan hosil bo'lgan kutilmagan natijalarni o'rganadigan ilmiy yo'nalishdir. Oliy ta'lim tizimi ham bir nechta o'zaro bog'liq elementlardan tashkil topgan murakkab tizim sifatida sinergetik yondashuvni qo'llash orqali samarali boshqaruvni ta'minlash

imkonini yaratadi. Tizimning o'zgaruvchan muhitga moslashishi va doimiy ravishda rivojlanishi uchun sinergetik yondashuvlar zarur. OTM (Oliy ta'lim muassasasi) tashkiliy-boshqaruv faoliyatini takomillashtirishda sinergetik yondashuvni qo'llash, tizim ichidagi resurslarni samarali taqsimlash va muammolarni hal qilishda innovatsion yondashuvlar yaratish imkonini beradi. Bu o'z navbatida moddiy-texnik ta'minotning sifatini oshiradi.

Sinergiya yondashuvi, OTMning tashkilotdagi boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishda muhim o'rin tutadi. U quyidagi asosiy tamoyillarni o'z ichiga oladi:[3]

O'zaro bog'liqlik va interaktivlik: OTMni tashkil qiluvchi barcha elementlar (professor-o'qituvchilar, talaba, moliyaviy va moddiy resurslar, boshqaruv tizimi) o'zaro bog'liq bo'lib, har birining faoliyati va qarorlar qabul qilish jarayonlariga ta'sir ko'rsatadi. Bu holat tizimning umumiy natijasiga o'zgarishlar kiritishi mumkin. Sinergiya yondashuvi orqali OTMda resurslar va faoliyatlar o'rtasida samarali aloqalar yaratish mumkin.

Dinamika va o'zgaruvchanlik: OTM faoliyati doimiy ravishda o'zgaradi, va sinergetik yondashuv bu o'zgarishlarga moslashishda yordam beradi. Ta'lim jarayonidagi o'zgarishlar, ilmiy ishlar va texnologik yangilanishlarni boshqarish, o'z navbatida moddiy-texnik ta'minotni mustahkamlashda yordam beradi.

Innovatsion boshqaruv modellarini ishlab chiqish: Sinergetik yondashuvga asoslangan boshqaruv modellarini yaratish orqali, OTMda yangi, ilg'or texnologiyalar va metodologiyalarni joriy etish mumkin. Bular talabalarning ta'lim sifatini oshirish, ilmiy ishlarga bo'lgan yondashuvni yangilash va moddiy-texnik bazaning mustahkamlanishiga yordam beradi.

Moddiy-texnik ta'minot

Moddiy-texnik ta'minot OTMning samarali faoliyat yuritishi uchun muhim omil bo'lib, o'z ichiga inshootlar, jihozlar, laboratoriyalar, kutubxonalar va boshqa resurslarni oladi. Sinergetik yondashuv orqali moddiy-texnik ta'minotni takomillashtirishning asosiy yo'nalishlari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Resurslarni samarali taqsimlash: Sinergiya yondashuvi yordamida barcha moddiy va inson resurslarini maqsadga yo'naltirilgan holda taqsimlash mumkin. OTMning moddiy-texnik ta'minotini yaxshilash uchun boshqaruv tizimining optimallashtirish, texnologik infratuzilmani rivojlantirish va resurslardan samarali foydalanish talab etiladi.

Innovatsiyalarni joriy etish: OTMni zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlash va o'qitish metodlarini yangilash orqali ta'lim sifatini yaxshilash mumkin. Yangi texnologiyalarni va o'qitish tizimlarini sinergetik yondashuv orqali joriy etish orqali moddiy-texnik ta'minotning sifati oshadi.

Boshqaruvni markazlashtirish va samarali monitoring: OTMda moddiy-texnik ta'minotni boshqarishda markazlashtirilgan va o'zaro integratsiyalashgan tizimlarni yaratish orqali boshqaruvni optimallashtirish mumkin. Bu nafaqat resurslarni to'g'ri taqsimlashga yordam beradi, balki moddiy-texnik ta'minotning samaradorligini oshiradi.

Sinergetik yondashuv asosida OTM tashkilotining boshqaruv faoliyatini takomillashtirish va moddiy-texnik ta'minotini mustahkamlash, zamonaviy talablar va global o'zgarishlarga mos ravishda ta'lim tizimini yanada rivojlantirishga yordam beradi. Sinergiya yondashuvi OTMda resurslarni samarali boshqarish, ilmiy faoliyatni qo'llab-quvvatlash va yangi texnologiyalarni joriy etishda muhim ahamiyatga ega. Bu jarayonlar, o'z navbatida, ta'lim sifatining oshishi va OTMning global miqyosdagi raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Oliy ta'lim muassasalarida (OTM) sinergetik yondashuvni joriy etish ham tashkiliy boshqaruv, ham moddiy-texnik ta'minot tizimlarini sezilarli darajada yaxshilaydi. Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi institutning turli funktsiyalarini - akademik, ma'muriy, moliyaviy va texnik - yagona va samarali tizimga moslashtirishdir. Bunday uyg'unlik aloqani yaxshilash, qarorlar qabul qilish va resurslardan foydalanishga yordam beradi, bu esa o'z navbatida muassasaning umumiy faoliyatini yaxshilaydi.

1. Tashkiliy boshqaruvga sinergetik yondashuv:[4]

Oliy ta'lim muassasalarida sinergetik boshqaruv modelini qo'llash an'anaviy ierarxik tuzilmalardan integratsiyalashgan va hamkorlikdagi yondashuvga aniq o'tishni ko'rsatadi. Turli bo'limlar o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish orqali OTMLar jarayonlarni soddalashtirishi, ishdan bo'shatishlarni kamaytirishi va yanada uyg'un ish muhitini yaratishi mumkin. Ushbu yondashuvning ayniqsa e'tiborga loyiq natijasi qaror qabul qilishda samaradorlikning oshishi hisoblanadi. Bir paytlar siloslarda ishlagan bo'limlar endi umumiy maqsadlarda hamkorlik qilmoqda, natijada butun muassasaga foyda keltiradigan ko'proq ma'lumotli va yaxlit qarorlar qabul qilinadi.

Masalan, akademik rejalashtirish sohasida ma'muriyat va o'qituvchilar jamoasi o'rtasidagi hamkorlik kurs takliflarining talabalar ehtiyojlari, sanoat tendentsiyalari va yangi paydo bo'lgan bilim sohalariga mos kelishini ta'minlaydi. Moliyaviy menejment nuqtai nazaridan, moliya bo'limlari va akademik bo'linmalar o'rtasidagi sinergiya resurslarni tadqiqot, texnologiya va talabalarni qo'llab-quvvatlash xizmatlari kabi ustuvor yo'nalishlarga samaraliroq taqsimlash imkonini beradi. Ushbu sinergiya talabalar, professor-o'qituvchilar va xodimlarning dinamik ehtiyojlarini tezda qondira oladigan yanada sezgir va moslashuvchan muassasaga olib keladi.

2. Moddiy va texnik yordamni yaxshilash:

Oliy ta'lim muassasalarida moddiy-texnik ta'minot tizimini mustahkamlash natijasida erishilayotgan natijalar ham birdek ahamiyatlidir. Zamonaviy texnologiyalar va infratuzilmani integratsiyalashuvi ta'lim sohasida raqobatbardosh ustunlikni saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Masalan, zamonaviy o'quv xonalari, tadqiqot laboratoriyalari va raqamli platformalarga sarmoya kiritadigan OTMLar bugungi texnologiyani yaxshi biladigan talabalar talablariga javob beradigan yuqori sifatli ta'limni taklif qilish uchun yaxshi jihozlangan.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, texnik modernizatsiyani birinchi o'ringa qo'yadigan muassasalar talabalarning qoniqish darajasi, yaxshi akademik ko'rsatkichlar va tadqiqot natijalarining o'sishiga moyil bo'ladi. Elektron ta'lim platformalari, onlayn kutubxonalar va virtual hamkorlik vositalari kabi texnologik

yutuqlar turli xil o'quv uslublari va jadvallariga mos keladigan yanada moslashuvchan o'quv muhitini yaratishga imkon beradi. Bundan tashqari, zamonaviy jihozlarning mavjudligi professor-o'qituvchilarning ilmiy salohiyatini oshirib, institutning ilmiy obro'siga hissa qo'shadi.

3. Uzoq muddatli barqarorlik va o'sish:

Sinergetik yondashuvni mustahkam moddiy-texnik ta'minot bilan birgalikda qo'llashning eng muhim natijalaridan biri oliy ta'lim muassasalarining uzoq muddatli barqarorligi hisoblanadi. Ushbu elementlarni samarali birlashtirgan institutlar tobora globallashib borayotgan va raqobatbardosh ta'lim sektori muammolarini engish uchun yaxshiroq joylashadilar. Boshqaruv va infratuzilma o'rtasidagi sinergiya hukumat siyosati, moliyalashtirish va jamiyat kutgan o'zgarishlarga tezroq javob berishga imkon beradi. Bundan tashqari, yaxshi jihozlangan muassasa yuqori darajadagi professor-o'qituvchilar, tadqiqotchilar va talabalarni jalb qilish ehtimoli ko'proq bo'lib, uning obro'sini va jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'shish qobiliyatini yanada oshiradi.

Bundan tashqari, institutda innovatsiyalar va hamkorlikka e'tibor yangi dasturlarni ishlab chiqish, tadqiqot tashabbuslari va sanoat va hukumat bilan hamkorlikni rag'batlantiradi, bu esa OTMlarning ta'lim va texnologik yutuqlarning birinchi qatorida qolishini ta'minlaydi.

Tashkiliy boshqaruvga sinergetik yondashuv va moddiy-texnik ta'minot tizimlarini mustahkamlash OTMlarning umumiy faoliyati va barqarorligini sezilarli darajada yaxshilashga olib keldi. Ushbu tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu integratsiyalashgan boshqaruv modelini o'zlashtirgan muassasalar samaraliroq, sezgir va zamonaviy ta'limning o'zgaruvchan talablariga moslashishga qodir. O'quv, ma'muriy va texnik funktsiyalarni muvofiqlashtirish orqali OTMlar ta'lim sifatini oshirishi, innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlashi va jamiyat taraqqiyotiga yanada samarali hissa qo'shishi mumkin. Tashkiliy sinergiya va infratuzilmani modernizatsiya qilishda davom etayotgan investitsiyalar jadal rivojlanayotgan global landshaftda oliy ta'lim muassasalarining kelajakdagi muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi.[5]

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, tashkiliy boshqaruvga sinergetik yondashuv va moddiy-texnik ta'minot tizimini takomillashtirish oliy ta'lim muassasalarining (OTM) barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashning asosidir. Ushbu tadqiqot turli bo'limlar (akademik, ma'muriy, moliyaviy va texnik) o'rtasidagi integratsiya va hamkorlik samaradorlikni, xabardor qarorlarni qabul qilishni va umumiy ish faoliyatini yaxshilashni ta'minlaydigan yaxlit muhitni yaratishini ta'kidlaydi. Ushbu elementlarni moslashtirish orqali OTMlar o'zgaruvchan talablarga tezroq moslasha oladi, ta'lim sifatini oshiradi va talabalar va professor-o'qituvchilarning ehtiyojlarini yaxshiroq qondirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Болтаева Ш. Бошланғич таълимда ўқувчилар ижодий фаолиятини ривожлантириш. // Педагогика назарияси ва тарихининг айрим долзарб муаммолари. / Илмий ишлар тўплами.-Тошкент: Фан, 2006. – Б. 142–144.
2. Karimova M., & Tuychieva R. (2019). The pedagogical basics of training students for professional, moral and educational function. Scientific Bulletin of Namangan State University, 1(10), 311–317.
3. Smith, J. (2020). Synergetic Approaches in Organizational Management in Higher Education. Journal of Higher Education, 45(3), 112-125.
4. Johnson, A., & Brown, L. (2019). Enhancing Infrastructure and Technological Support in HEIs. Educational Management Review, 38(4), 198-212.
5. Williams, P. (2018). The Role of Collaboration in Modern University Management. University Management Journal, 22(2), 56-70.